

Tijaabo u diyaarinta ilmahaaga

Khabiirka maqalku waxa uu heli doonaa natiijada ugu xaqiicsan haddii uu ilmahaagu gama'sanaa markii qiimayntu socotay. Waxaad ku caawin kartaa:

- Aadan ilmahaaga u ogolaan hurdo xoogaa saacado ah ballanta ka hor
- Sugitaanka in aad quudiso ilmahaaga ilaa iyo in yar ka hor inta uusan baaritaanku bilaaban.
- Aad keento buste yar oo raaxo ah, diiranna.
- Aad gacanta ku haysato xafaayado ama daybarro dheeri ah, lacallaa loo baahdee.

Qaad tijaabada waqtiga saxda ah

Waqtiga ugu wanaagsan in uu khabiirka maqalku sameeyo qiimaynta maqalka waa marka uu ilmahaagu ilaa labo bilood jir yahay. Hadaadse doonayso in la qaado intaa in ka dhaqso badan, natiijoyinku saas uma xaqiicsanaadaan ama soo saaritaanku uma sahlanaado. Waa lagula soo xariirayaa si aad ballan ugu samayso qiimaynta ilmahaaga waqtiga saxda ah si loo gaaro natiijada ugu xaqiicsan.

U daymo lahow calaamadaha lumitaanka maqalka

Waa muhiim in aad dhab ugu fiirsato afbarashada iyo luuqad barashada cunuggaaga, waayo mushkilad ku timaadda horukaca hadalka iyo luuqaddu waxay calaamad u noqon kartaa lumitaanka maqalka. Horumarka asaasiga ah ee buugyaraha waxa uu kugu caawinayaa ogaanshaha waxaad doonayso.

Barnaamijyada Maqalka Sibyaanka ee Deegaanka

Adeegyada Barnaamijka Maqalka ee Ontario waxaa laga bixiyaa xafiisyo gobolka ku baahsan.

Si aad uhesho halka aad kala xiriiri la'hayd fadlan booqo www.ontario.ca/infantheating.

Barnaamijyada Maqalka Sibyaanka ee Deegaanka (Infant Hearing Program)

Barnaamijyada Maqalka Sibyaanka ee Deegaanka

Ilmahaagu waxa uu ka helay baaritaankii maqalka *jawaab ah sii gudbin*.

Jawaabta ah sii gudbin macnaheedu waa ilmahaagu waxa uu ubaahan yahay qiimayn maqal. Mar kaste taas macnaheedu ma ahan in ilmahaagu dhegool yahay ama dhegajigo.

Inta badan caruurta hesha *jawaab ah sii gudbin* waa kuwo uu maqalkoodu iska caadi yahay. Mararka qaarkood, haraadi wasasheed ku jira dhuunta dhegta ama dhaqdhaqaaqa marka la baarayo ayaa sababi doona natiijada sii gudbinta ah. Sida keliya ee lagu soo saaro waa in qiimaynta maqalka uu qaadaa khabiir cilmiga maqalka (audiologist). Barnaamijka Maqalka Dhallaanka ee gobolkaaga ayaa ballana kaaga qaban doona khabiirka ku takhasusay tijaabada ilmaha.

Baariddu waxay qeexi doontaa akhbaarada badan oo ku saabsan maqalka ilmahaaga kana dheeri ah tijaabada ilmo cusub ee dhasha. Waqti dheeri ah bay qaadataa waxaana laga yaabaa in aad u tagto in ka badan hal booqasho.

Qiimaynta Maqalka

Dhawr tijaabooyin oo kala duwan buu samayn doonaa khabiirka maqalku. Tijaabo kate samaacad yar ayaa la dhex dhigayaa dhegta ilmahaaga. Tijaabada ugu mihiimsani waxay cabbiraysaa mawjadaha maskaxda ilmahaaga oo jawaab bixin u ah codadka, iyada oo la isticmaalayo qori yar oo lagu koronteyey foolka hore iyo dhegaha gadaashooda.

Dhammaan tijaabooyinkaas maqalku guud ahaanba waa ammaan mana xanuujin doonaan ilmahaaga. Ilmaha badankoodu hurdo ama lulmo ayeyba iskala dhacayaan lagamana kicin doono. Xaqiiqdii sida ugu fiican bay u shaqeeyaan kolka uu ilmahaagu iska hurdo.

Marka ay qiimayntu dhammaato, khabiirka maqalka ayaa kaala hadli doona wax ku saabsan natiijada. Inta badan ilmaha waxaa lagu sheegaa in uu maqalkoodu iska caadi yahay. Hadduu ilmahaagu leeyahay cillad maqal lumin ah, khabiirka maqalka ayaa kuu tilmaami doona adeegyada iyo taageerooyinka la helayo si adiga iyo cunuggaagaba la idinkugu caawiyo.

Ilmahaagu waxa uu u baahan yahay qiimayn maqal

To order by phone:
1-800-668-9938
TTY: 1-800-268-7095

Or visit: www.serviceontario.ca/publications
Publication # 019584

Learn more: www.ontario.ca/children

Nov/2014 © Queen's Printer for Ontario

SOMALI

Aas-aaska horumarineed

Aas aasyadaan horumarineed waxay ku tusinayaan qaar ka mid ah xirfadaha hoosta ka xariiga horukaca curuurta yar yar intay baranayaan wada hadalka. Waxaa kale oo jira wax xoogaa naseexo ah oo ku saabsan sidii aad u caawin lahayd cunuggaaga in uu kordhiyo hadalkiisa iyo xirfadda luuqaddiisa. Haddii uusan ilmahaagu lahayn mid ama in ka badan ee asaasigaan ah, fadlan la xiriir Barnaamijka Dugsi-hortii Hadal iyo Luuqad ee xaafaddaada.

Markuu yahay 6 bilood

- Wuxuu jalleecaa halka ay shanqartu ka imaanayso
- Waxa uu bilaabaa cod dheer ugu jawaabid jabaqdii yeertaba
- Waxa uu sameeyaa oohinno dhawaaqyo kala duwan ah had – ba waxa uu tabanahayo–waan baahanahay, waan daallanahay
- Waxa uu eeganayaa wejigaaga marka aad hadlayso
- Waxa uu sameeyaa dhoolla cadayn iyo qosol si uu uga jawaabo dhoolla cadayntaada iyo qosolkaaga
- Waxa uu iska dhigaa sidii uu qufacahayo ama cod kale samaynahayo – *iih*, *ixii*, *aaah*

Markuu yahay 12 bilood

- Waxa uu raacaa jihada hal tallaabo oo fudud – “fariiso”
- Waxa uu qolka daafihiiisa ka eegaa bal wax aad u tilmaanto
- Waxa uu isticmaalaa labo ama saddex eray
- Waxa uu isticmaalaa tilmaan muuqaaleed si uu wada hadal u sameeyo–waxa uu u gacan ruxaa “nabadeey”, madaxa ayuu rux ruxaa “maya”
- Waxa uu dareenkaaga ku soo jiitaa cod, tilmaan muuqaaleed, iyo far ku fiiqid isaga oo indhahaaga eegaya
- Waxa uu kuu keenaa lucbad (Alaabo alaabeey ama Qalab caruureed) si uu kuu tusiyo
- Waxun ficil ah ayuu ku “dhaqaaiyaa” si loo soo eego ama loo amaano isaga
- Waxa uu isku dar daraa codad fara badan sidii isaga oo hadlaya – *adaa adaa badaah aabbo*
- Waxa uu tusiyaa in uu rabo buug masawireed fudud

Markuu yahay 24 bilood

- Waxa uu raacaa jihoyin labo tallaabo ah – “Orod oo keen Boonbalahaagii, xambaar oo tusi Ayeeyadaa”
- Waxa uu isticmaalaa 100 eray ama in ka badan
- Waxa uu isticmaalaa ugu yaraan labo magac–u–yaal–“adiga”, “aniga”, “waxayga”
- Waxa uu si is daba joog ah hal jumlad oo gaaban isugu keenaa labo eray ama in ka badan – “Aabbe koofi”, “Gaari hoos aad”
- Waxa uu ku raaxaystaa la joogitaanka caruuro kale
- Waxa uu bilaabaa in uu boonbalayaal u hibeeyo saaxiibadiisa kuna daydo ficillada iyo erayada ilmaha kale
- Dadku waxay fahmaan erayadiisa 50 ilaa 60 boqolkiiba markaas
- Si fudud oo uusan isku dhibayn ayuu u sameeyaa erayada iyo codadka
- Si habboon ayuu buugaagta u qabsadaa boggagoodana u rog rogaa
- Waxa uu “akhriyaa” sawirada xayawaanada iyo qalab caruureedyada
- Qalin qoriga ayuu ku xar xariiqaa

Ilmuhu way ka helaan marka aad:

- Hoos ugu soo daa degto si ay wejigaaga u arkaan. Tani waxay u sheegaysaa in aad xiisaynayso waxay samaynaayan iyo waxay dhahayaan. Waxay sahlaysaa is dhex galka labadiina.
- Ku cel celi codka ay sameeyaan. Ilmuhu way ku raaxaystaan cod samaynta, wayna ka helaan marka aad iyaga iska dhig dhigto adiga oo ku cel celinaya.
- Hees oo qosol, weliba marka aad quudinayso, u qubaynayso, ama aad dharka ka badelayso. Xusuusnow in aad kala hadasho ilmahaaga waxa aad samayso ama aragto maalintaas oo dhan – “Hooyo Jaakadeedii bay gashanaysaa”, “Kaasi waa Gaari weyn”.
- U sheeg magacyada wayaalaha ay arkayaan ama ku cayaarayaan. Ilmuhu waxay xiiseeyaan in ay waxyaalo cusub sahmiyaan ama bartaan, waxayna ka helaan in ay maqlaan waxa shey kaste lagu magacaabo.

Markuu yahay 9 bilood

- Waxa uu ka jawaab bixiyaa magaciisa/eeda
- Waxa uu jawaab ka bixiyaa soo dhicitaanka telefoonka ama albaabka la soo garaaco
- Waxa uu fahmaa in lagu yiri “maya”
- Waxa uu ku helaa sidii uu rabo cod ama tilmaan muuqaaleed, tusaale, in loo yimaado oo kor loo qaado
- Waxa uu kula cayaaraa dheyello, tusaale, isii–hoo–qaado
- Waxa uu ku raaxaystaa aga joogga dadka
- Waxa uu bilaabaa hadaaq iyo cod ku celcelin – *baabah daa dah*

Markuu yahay 18 bilood

- Waxa uu fahmaa ujeeddada “soo gal iyo sii bax” “demi iyo daar”
- Waxa uu tilmaama dhawr xubnood oo jirka ka mid ah marka la weydiiyo
- Waxa uu isticmaalaa ugu yaraan 20 eray
- Waxa uu uga jawaabaa erayo ama tilmaan muuqaaleed su’aalaha fud fudud – “meeyey Boonbalihii?”, “waa maxay waxaasi?”
- Waxa uu ku sameeyaa Boonbalaha qaybo cayaaro iska yeel ah – Boonbalaha ayuu biyo waraabiyyaa
- Waxa uu sameeyaa ugu yaraan afar xaraf oo codad kala duwan ah – *b, n, d, g, w, h*
- Waxa uu ku raaxaystaa in wax lagu dul akhriyo wuxuuna kula fiirsadaa buugaagta fudud
- Waxa uu tilmaamaa masawirada isaga oo isticmaalaya hal far

Markuu yahay 30 bilood

- Waxa uu gartaa ujeeddada cabbirka (weyn/yar) iyo tirinta (wax yar, wax badan, ka sii badan)
- Wuxuu isticmaalaa qaar ah ka mid ah naxwaha dadka qaangaarka ah - “laba tufaax”, “shimbir buubaysa”, “aniga waan booday”
- Waxa uu isticmaalaa in ka badan 350 eray
- Waxa uu isticmaalaa eray ficileedyo – carar, candhuuf, dhac
- Waxa uu bilaabaa u yara wareegid xagga caruuraha kale, isaga oo adeegsanaya lucbado iyo erayo labadaba
- Waxa uu muujiyaa dareen danqasho marka ilmo kale la waxyeelleeyo ama uu calool xumaado
- Waxa uu isku dar daraa dhawr ficil marka uu cayaarayo – quudiyaa lucbadda oo hadana seexiyaa; intuu sheeyaal qot–qotomiyo ayuu hadana wax uu gaari ahaan ka wado marsiiyaa oo kala daadiyaa
- Intuusan hadalku afkiisa ka soo bixin ayuu codad kale sameeyaa
- Waxa uu soo saaraa erayo laban–laama labo jeer ama in ka badan ama uu ku xajinahayo – “daah – inyow – hoo”, “sa – riir –, “tu – faax”
- Waxay kala garannayaan summad iyo calaamooyin - calaamadda istaag
- Waxa uu xusuustaa ama fahmaa sheekooyinka uu horay u maqlay

Saan–qaadku waxa ay ka helaan marka aad:

- U deyso in ay taabtaan oo soo qabsadaan buugaagta adigoo u tilmaamaya magacaabayana masawirada.
- Isticmaala xarfaddo dhab ah halka hadalka dhallaanka ka ahaan la’hayd - “i sii” halka ay ka ahaan la’hayd *ta ta* ama “biyo” halka ay ka ahaan la’hayd *wawa*.
- Qaado waqti aad iyaga ku dhegaysato–waxay rabaan in aad maqashid codadkooda, erayadooda, iyo fikradahooda cusub oo dhan.
- Sii tilmaamo fudud oo ay raacaan – “Orod oo soo hel kabahaagii guduudnaa”.
- Isticmaal erayo badan oo kala duwan markaad la hadlayso–erayo iska soo hor jeeda sida kor/hoos, gudaha/ bannaanka; eray ficileedyo sida “cararahaya”, “sayrinahaya”, iyo eray tilmaameedyo sida “farxad”, “weyn”, “yar”, “nadiif”, “wasakh”.
- Ku dhiiri geli in ay la dheelaan caruur kale – maktabadda akhriska, garoonka cayaaraha, jardiinada.